

Sjúkratryggingar
Íslands

Ágúst
2018

Heilsugæslan á höfuðborgarsvæðinu

BREYTT FYRIRKOMULAG FJÁRMÖGNUNAR – REYNSLAN AF
FYRSTA ÁRINU

Efnisyfirlit

Nýtt fjármögnunarlíkan vegna heilsugæslu á höfuðborgarsvæðinu – úttekt á fyrsta árinu eftir gildistöku	2
Inngangur	2
Samantekt	2
Fjöldi skráðra einstaklinga á heilsugæslustöðvar höfuðborgarsvæðisins	4
Fjöldi koma á heilsugæslu	6
Komur til sérgreinalækna og á bráðamóttöku Landspítala	9
Komur til sérgreinalækna	9
Komur á bráðamóttöku (BMT) Landspítala.	10
Læknavaktin	11
Hlutdeild veittrar þjónustu	13
Kostnaðar- og þarfavísitala	16
Kostnaðarvísitala (KVT)	16
þarfavísitala	17
Átaksverkefni	19
Gæðaviðmið.....	19
Yfirferð lyfjalista hjá öldruðum.	20
Önnur gæðaviðmið.....	20
Greiðslur samkvæmt öðrum dreifireglum	22
Félagsþarfavísitala	23
Greiðslur til heilsugæslustöðva samkvæmt fjármögnunarlíkani	23
Endurskoðun á fjármögnunarlíkani	26
Breytt skráning á heilsugæslu	26

Nýtt fjármögnunarlíkan vegna heilsugæslu á höfuðborgarsvæðinu – úttekt á fyrsta árinu eftir gildistöku

Inngangur

Nú er rúmt ár liðið síðan nýtt fjármögnunarkerfi fyrir heilsugæslustöðvar á höfuðborgarsvæðinu var innleitt. Fjármögnunarkerfið byggir á því að fjármagn til rekstrar hveðrar stöðvar á að endurspegla þann skjólstæðingahóp sem heilsugæslustöðin þjónar. Fjármagnið fylgir einstaklingnum þannig að ef einstaklingur ákveður að breyta sinni skráningu og fara á aðra heilsugæslustöð þá færast fjármagn á nýja stöð.

Greiðslur vegna kostnaðarvísitölu (vísitala sem tekur mið af aldri og kyni) og þarfavísitölu (sem tekur mið af sjúkdómsbyrði) veða þyngst í fjármögnun heilsugæslustöðvanna og eru um 82% af fjármögnun til stöðvanna. Greiðslur vegna fyrir félagsþarfavísitölu¹, sálfræðipjónustu, skólahjúkrun, túlkapjónustu og hvort skráðir skjólstæðingar sækja þjónustu á sína heilsugæslustöð frekar en aðra þjónustu (hlutdeild) og greiðslur vegna gæðaviðmiða veða til samans tæplega fimmtungi af greiðslum til heilsugæslustöðva.

Í eftirfarandi skýrslu verður farið yfir hvernig greiðslur til heilsugæslustöðva á höfuðborgarsvæðinu dreifast samkvæmt fjármögnunarlíkaninu.

Samantekt

Teknar eru saman upplýsingar um hvernig nýtt fjármögnunarkerfi heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins hefur áhrif á greiðslur til stöðvanna. Breytt fjármögnun hefur einnig haft áhrif á fjölda skráðra á heilsugæslur á höfuðborgarsvæðinu og fjölda koma yfir árið.

Nýtt kerfi byggir á því að allir sjúkratryggðir íbúar höfuðborgarsvæðisins eru skráðir á heilsugæslustöð eða hjá sjálfstætt starfandi heimilislækni. Á árinu 2017 bættust við tvær nýjar heilsugæslustöðvar á höfuðborgarsvæðinu og fjöldi skráðra einstaklinga jókst í heildina um 5,5% milli ára.

Fjöldi koma á heilsugæslustöðvar á höfuðborgarsvæðinu var samtals 488.193 árið 2017 miðað við 471.036 árið 2016, það er fjölgun um 4% milli ára. Komum fjölgaði hlutfallslega mest á heilsugæslustöðvunum í Efstaleiti (22%) og Firði (23%) en fækkaði mest í Grafarvogi (-11%) og í Efra-Breiðholti (-9%). Að meðaltali voru komur á síðdegisvakt um 10% af heildarkomum til heilsugæslunnar. Í hverjum mánuði sóttu að meðaltali um 2% skráðra einstaklinga þjónustu sérgreinalækna (barna- og geðlækna) og 1,87% þjónustu á bráðamóttöku Landspítala. Komum til sérgreinalækna af skráðum skjólstæðingum heilsugæslunnar hefur fækkað hlutfallslega (2,8%) miðað við árið 2016 en komum á bráðamóttöku fjölgað (8%). Alls sóttu rúm 30% einstaklinga sem skráðir eru á heilsugæslur á höfuðborgarsvæðinu þjónustu Læknavaktar árið 2017. Yfir 40% skjólstæðinga heilsugæslunnar í Firði, Hamraborg, Hvammi, Mjódd og Sólvangi sóttu þjónustu Læknavaktar einhvern tíma ársins 2017. Fæstar komur á Læknavakt eru frá skjólstæðingum Urðahvarfs (11%), Seltjarnarnesi (18%), Höfða (16%) og Mosfellsumdæmi (20%).

Fjármögnunarlíkanið gerir ráð fyrir að grunnheilbrigðisþjónustu sé fyrst og fremst sinnt á skráðri heilsugæslustöð. Því fá stöðvarnar sérstaklega greitt ef hlutdeild skilgreindrar grunnheilbrigðisþjónustu er fyrst og fremst á skráðri stöð, en ekki hjá öðrum stöðvum, sérgreinalæknum (barna- og geðlæknum), bráðamóttöku Landspítala eða Læknavakt. Allar stöðvar náðu vel yfir 50% hlutdeild og fimm stöðvar náðu yfir 70% hlutdeild að meðaltali yfir árið.

¹ Félagsþarfavísitala byggir á samsetningu þýðis á viðkomandi heilsugæslustöð, t.d. hversu margir öryrkjar, nýbúar, aldraðir, atvinnulausir og einstæðir foreldrar eru skráðir á viðkomandi stöð.

Fjármagn til heilsugæslustöðva á að endurspegla þann skjólstæðingahóp sem hún sinnir. Þeir hópar sem sækja mest heilsugæsluna eru börn, aldraðir, konur á barneignaaldri (mæðraeftirlit) og langveikir einstaklingar. Þessir þættir eru metnir með kostnaðar- og þarfavísitölu og um 80% af fjármagni sem ætlað er til heilsugæslunnar er skipt samkvæmt þeim þáttum. Kostnaðarvísitalan er hæst hjá heilsugæslunni Efstaleiti (1,15) og Lág múla (1,1) en lægst hjá Urðahvarfi (0,92) og Mosfellsumdæmi (0,93). Þarfavísitalan er hæst hjá Höfða (1,48) en lægst hjá Urðahvarfi (0,85) og Mjódd (0,90).

Greitt var sérstaklega samkvæmt fjármögnunarlíkani fyrir skólahjúkrun, túlkþjónustu og sálfræðiþjónustu sem stöðvarnar veita. Alls var greitt til heilsugæslustöðvanna 7,8% af fjármagni vegna þessara þátta.

Aðrir þættir sem greitt er fyrir í fjármögnunarlíkani beinast að gæðaverkefnum eins og að innleiða Heilsuveru sem gefur skráðum einstaklingum möguleika á lyfjaendurnýjunum, tímabókun og fyrirspurnum í gegnum netið. Einnig er greitt fyrir gæðaviðmið sem beinast aðallega að þáttum sem tengjast lýðheilsu. Áætlað var að 3.8% af fjármagninu færi í greiðslur sem tengjast gæðaviðmiðum en raunin var sú að innan við 2% af fjármagninu var deilt út vegna þeirra. Ef til vill hafa skilyrði verið of há þetta fyrsta ár, því ætla má að einhvern tíma taki fyrir heilsugæslustöðvar að aðlaga sig að breyttum aðstæðum. Til að úthluta öllu því fjármagni sem ætlað var í gæðaviðmið var því farin sú leið að það sem ekki dreifðist með þeim hætti var úthlutað í samræmi við fjölda skráðra samkvæmt kostnaðarvísitölu stöðvanna.

Alls breyttu um 18 þúsund manns skráningu sinni á heilsugæslustöð árið 2017. Mestu breytingarnar tengjast opnun nýrra stöðva og tilfærslu einstaklinga yfir á þær stöðvar. Um 4 þúsund manns breyttu skráningu sinni með því að fara í Réttindagátt, en um 14 þúsund breytingar á skráningu voru gerðar af starfsfólki heilsugæslustöðva.

Fjöldi skráðra einstaklinga á heilsugæslustöðvar höfuðborgarsvæðisins

Nýtt kerfi byggir á því að allir sjúkratryggðir íbúar höfuðborgarsvæðisins séu skráðir á heilsugæslustöð eða hjá sjálfstætt starfandi heimilislækni. Í árslok 2016 voru íbúar sem ekki voru skráðir á heilsugæslustöð eða hjá sjálfstætt starfandi heimilislækni skráðir á þá heilsugæslustöð sem var næst þeirra heimili. Á árinu 2017 bættust við tvær nýjar heilsugæslustöðvar á höfuðborgarsvæðinu og fjöldi skráðra einstaklinga jókst í heildina um 5,5% milli ára. Mesta hlutfallslega breyting á fjölda skráðra var á heilsugæslustöðinni í Grafarvogi þar sem varð fækkun um 11,5% og í Árbæ þar sem fækkunin var 11,4%. Opnun tveggja nýrra heilsugæslustöðva í nágrenni þessara stöðva skýra að miklu leiti þessa fækkun. Fjölgun skráðra einstaklinga varð hlutfallslega mest í heilsugæslustöðinni Firði (5,5%). Skráðum einstaklingum hjá sjálfstætt starfandi heimilislæknum fækkaði um 15% milli ára en tveir þeirra færðu sig yfir á heilsugæslustöð á árinu og skýrir það að einhverju leyti þessa fækkun (sjá töflu 1).

Tafla 1. Fjöldi skráðra einstaklinga á heilsugæslustöð í desember 2016 og 2017.

Fjöldi skráðra desember 2017	2016	2017	Breyting	Breyting í %
Árbær	16.544	14.666	- 1.878	-11,35%
Efra-Breiðholt	11.302	10.415	- 887	-7,85%
Efstaleiti	8.868	9.135	267	3,01%
Fjörður	11.041	11.726	685	6,20%
Garðabær	12.519	12.344	- 175	-1,40%
Glæsibær	8.602	8.759	157	1,83%
Grafarvogur	14.989	13.264	- 1.725	-11,51%
Hamraborg	10.466	10.600	134	1,28%
Hlíðar	10.175	10.468	293	2,88%
Hvammur	10.221	9.831	- 390	-3,82%
Miðbær	10.973	11.463	490	4,47%
Mjódd	9.778	9.758	- 20	-0,20%
Mosfellsumdæmi	9.931	9.849	- 82	-0,83%
Seltjarnarnes	16.289	16.043	- 246	-1,51%
Sólvangur	17.341	17.638	297	1,71%
Lágmúli	8.673	9.140	467	5,38%
Salahverfi	15.737	15.826	89	0,57%
Höfði*	-	8.969		-
Urðarhvarf**	-	4.763		-
Samtals	203.449	214.657	11.208	5,51%
Sjálfstætt starfandi heimilislæknar	14.841	12.571	- 2.270	-15,30%
Samtals m. sjálfst. starf. heimilisl.	218.290	227.228	8.938	4,09%

*Heilsugæslan Höfða opnaði í júní 2017

** Heilsugæslan Urðarhvarfi opnaði í ágúst 2017

Samkvæmt gögnum Sí eru um 10 þúsund manns skráðir á heilsugæslur höfuðborgarsvæðisins sem eiga lögheimili annars staðar en á höfuðborgarsvæðinu. Það sem veldur þessu er annars vegar það að einstaklingar sem búa í nágrennasveitarfélögum hafa skráð sig á heilsugæslur á höfuðborgarsvæðinu því það getur hentað vel t.d. vegna vinnu eða náms. Hins vegar hafa einstaklingar sem flutt hafa af höfuðborgarsvæðinu ekki alltaf verið afskráðir af sinni heilsugæslu því samræmt skráningarkerfi fyrir allt landið hefur ekki verið tekið í notkun.

Flestar skráningar á heilsugæslur á höfuðborgarsvæðinu af þeim sem ekki eiga þar lögheimili, eru frá Suðurnesjum. Um 2.000 manns sem lögheimili eiga á Suðurnesjum eru skráðir á heilsugæslur á

höfuðborgarsvæðinu. Næstir þar á eftir eru íbúar Selfoss, en um 1.200 manns sem lögheimili eiga á Selfossi eru skráðir með heilsugæslu á höfuðborgarsvæðinu. Um 900 íbúar Akraness og Akureyrar eru með skráða heilsugæslu á höfuðborgarsvæðinu, en alls eru íbúar með lögheimili frá 78 sveitarfélögum á landsbyggðinni með skráða heilsugæslu á höfuðborgarsvæðinu.

Heilsugæslan í Salahverfi er með flesta skráða sem ekki eiga lögheimili á höfuðborgarsvæðinu, eða um 1.200 manns, en fæstir af landsbyggðinni eru skráðir hjá heilsugæslunni Efstaleiti, rúmlega 200, sjá töflu 2. Þess ber að geta að heimilt er að skrá sig á heilsugæslu á höfuðborgarsvæðinu þó svo að einstaklingur eigi ekki lögheimili þar. Einstaklingur getur haft lögheimili á landsbyggðinni en haft tímabundna búsetu vegna vinnu eða náms á höfuðborgarsvæðinu og því hentað vel að velja heilsugæslustöð í samræmi við það.

Tafla 2. Fjöldi skráðra á heilsugæslur á höfuðborgarsvæðinu sem ekki eiga lögheimili á höfuðborgarsvæðinu.

HEILSUGÆSLA	FJÖLDI
Heilsugæslan Salahverfi	1.231
Heilsugæslan Sólvangi	882
Heilsugæslan Árbæ	766
Heilsugæslan Grafarvogi	739
Heilsugæslan Seltjarnarnesi	683
Heilsugæslan Efra-Breiðholti	662
Heilsugæslan Fjörður	605
Heilsugæslan Höfða	583
Heilsugæslan Urðarhvarfi	525
Heilsugæslan Glæsibæ	474
Heilsugæslan Miðbæ	474
Heilsugæslan Hlíðum	470
Heilsugæslan Mjódd	465
Heilsugæslan Mosfellsumdæmi	415
Heilsugæslan Lágmúla	409
Heilsugæslan Hamraborg	392
Heilsugæslan Hvammi	372
Heilsugæslan Garðabæ	330
Heilsugæslan Efstaleiti	232

Þar sem ekki er búið að tengja skráningu á öllum heilsugæslum á landinu við grunn Sí eru þeir einstaklingar sem flytja af höfuðborgarsvæðinu út á land í mörgum tilvikum ekki afskráðir af heilsugæslum á höfuðborgarsvæðinu. Þessir einstaklingar geta því verið tvískráðir, bæði hjá heilsugæslustöð á höfuðborgarsvæðinu og heilsugæslum á landsbyggðinni. Því er í raun verið að greiða heilsugæsluþjónustu fyrir sama einstaklinginn á tveimur stöðum því hann er skráður á tveim stöðum. Til að leiðrétta þetta er brýnt að koma allri landsbyggðinni í sameiginlegan grunn Sí svo hver einstaklingur sé eingöngu skráður á einn stað með sína heilsugæsluþjónustu.

Fjöldi koma á heilsugæslu

Fjöldi koma á heilsugæslustöðvar á höfuðborgarsvæðinu var samtals 488.193 árið 2017 miðað við 471.036 árið 2016, það er fjölgun um 4% milli ára. Komum fjölgaði hlutfallslega mest á heilsugæslustöðvunum í Efstaleiti (22%) og Firði (23%) en fækkaði mest í Grafarvogi (-11%) og í Efra-Breiðholti (-9%) (sjá töflu 3). Fækkun koma hjá Efra-Breiðholti og Grafarvogi er í samræmi við fækkun skráðra einstaklinga hjá þeim við það að nýjar stöðvar opnuðu í júní og ágúst 2017

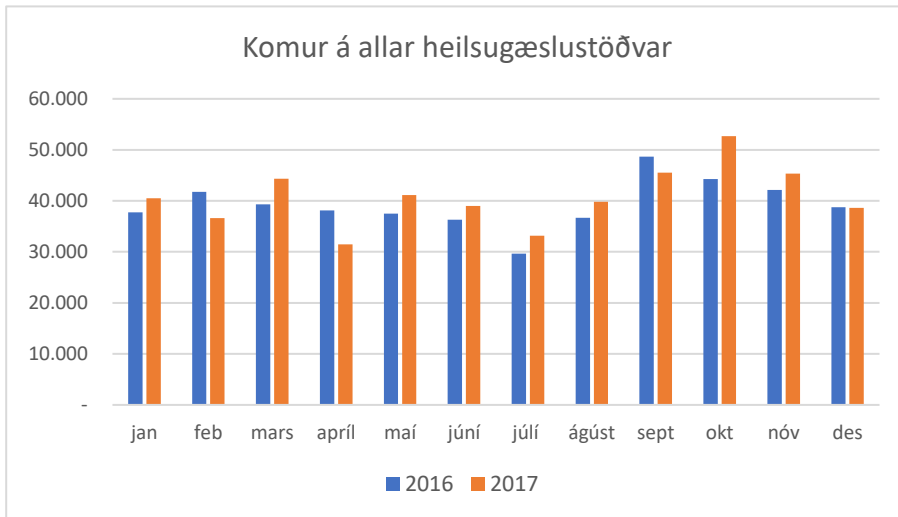
Tafla 3. Fjöldi koma á heilsugæslustöðvar á höfuðborgarsvæðinu árið 2016 og 2017. *

Fjöldi koma	2016	2017	Breyting	Breyting í %
Árbær	39.790	40.157	367	1%
Efra-Breiðholt	27.912	25.476	- 2.436	-9%
Efstaleiti	19.380	23.675	4.295	22%
Fjörður	22.886	28.153	5.267	23%
Garðabær	25.764	25.586	- 178	-1%
Glæsibær	18.560	19.262	702	4%
Grafarvogur	37.993	33.798	-4.195	-11%
Hamraborg	21.067	22.364	1.297	6%
Hlíðar	19.760	20.835	1.075	5%
Hvammur	23.423	22.342	-1.081	-5%
Miðbær	22.162	23.889	1.727	8%
Mjódd	18.851	18.537	-314	-2%
Mosfellsumdæmi	26.587	25.202	- 1.385	-5%
Seltjarnarnes	38.505	38.349	-156	0%
Sólvangur	42.348	39.207	- 3.141	-7%
Lágmúli	20.931	19.625	-1.306	-6%
Salastöðin	45.117	42.344	- 2.773	-6%
Höfði**	-	15.776	-	-
Urðarhvarf***	-	3.616	-	-
Samtals	471.036	488.193	17.157	4%
Sjálfstætt starfandi heimilislæknum	32.690	28.956	-3.734	-11%
Samtals m.sjálfstætt st. heimilislæknum	503.726	517.149	13.423	3%

*Þegar talað er um komu er átt við komu á heilsugæslustöð til heilbrigðisstarfsmanna (lækna, hjúkrunarfræðinga, sálfræðinga, hreyfistjóra). Einnig eru taldar komur í mæðravernd, ungbarnavernd og rannsóknir.

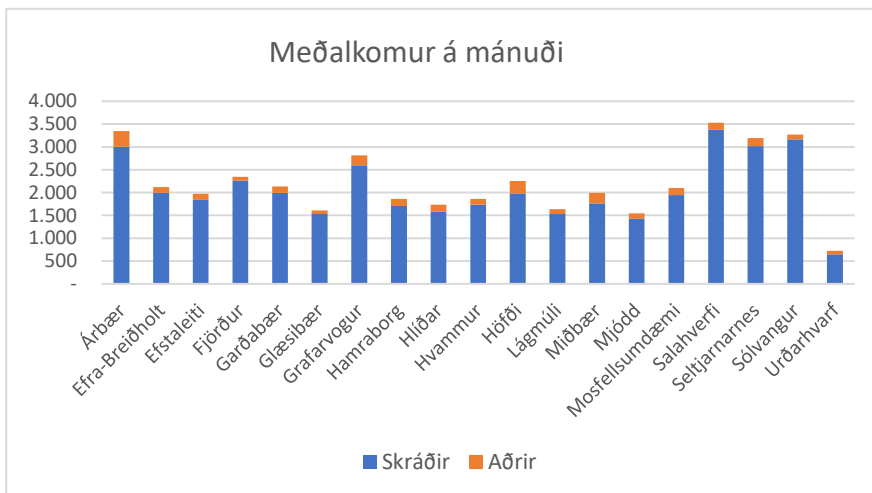
** Heilsugæslan Höfða tók til starfa í júní 2017

*** Heilsugæslan Urðarhvarfi tók til starfa í ágúst 2017.

Mynd 1. Heildarkomur á heilsugæslustöðvar á höfuðborgarsvæðinu eftir mánuðum, samanburður á árinu 2016 og 2017.

Komur eru fleiri í flestum mánuðum árið 2017 nema í febrúar, apríl og september sem skýrist að miklu leyti með fjölda frídaga, m.a. vegna páska og hlaupárs árið 2016. Í viðaukum 1 og 2 má sjá komufjölda skráðra einstaklinga og annarra á heilsugæslustöðvar eftir mánuðum.

Mynd 2. Meðalkomur á mánuði á heilsugæslu, bæði skráðra einstaklinga á eigin heilsugæslu og annarra, árið 2017.

Meðalkomur á heilsugæslu voru 2.141 koma á mánuði, þar af voru að meðaltali 2.058 komur hjá skráðum einstaklingum á eigin stöð og 155 komur að meðaltali frá öðrum.

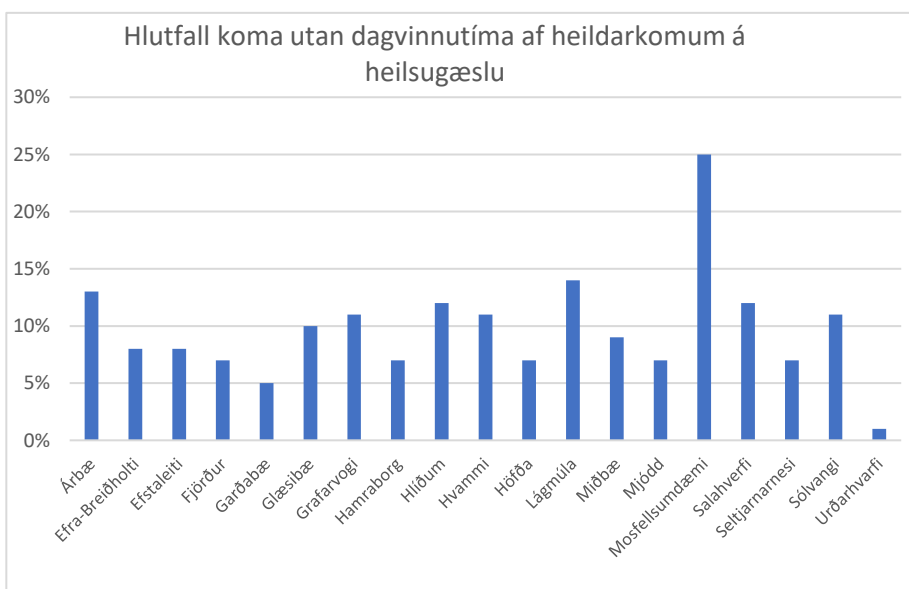
Að meðaltali eru flestar komur hjá heilsugæslunni Salahverfi (3.529 komur/mán), Árbæ (3.346 komur/mán), Sólvangi (3.267 komur/mán) og Seltjarnarnesi (3.196 komur/mán). Flestar komur hjá öðrum en skráðum voru hjá Árbæ (343 komur/mán) Höfða (275 komur/mánuði) og Miðbæ (230 komur/mánuði).

Að meðaltali sóttu um 13% þeirra sem skráðir eru á heilsugæslustöð þjónustu á sína stöð í hverjum mánuði. Hæsta hlutfallið var hjá heilsugæslunni Höfða (22%) og það lægsta var hjá heilsugæslunni í Hlíðum, Miðbæ og Mjódd (11%).

Mynd 3. Meðalhlutfall skráðra einstaklinga sem sóttu eigin heilsugæslu í hverjum mánuði árið 2017.

Að meðaltali voru komur á síðdegisvakt um 10% af heildarkomum til heilsugæslunnar. Þegar komur á síðdegisvakt heilsugæslu eru skoðaðar sést að hlutfall koma utan dagvinnutíma af heildarkomum er hæst hjá heilsugæslunni í Mosfellsumdæmi (25%), en hins vegar má benda á að þeirra skjólstæðingar sækja þjónustu Læknavaktar hlutfallslega minna en skjólstæðingar annarra stöðva. Í Mosfellsbæ var starfrækt sólarhringsvakt lækni til 1. febrúar 2017, en það ætti ekki að hafa afgerandi áhrif á fjölda koma á síðdegisvakt eða komur á Læknavakt yfir allt árið. Hlutfall koma utan dagvinnutíma er lægst hjá heilsugæslunni Urðahvarfi og Garðabæ.

Mynd 4. Hlutfall koma utan dagvinnutíma af heildarkomum eftir heilsugæslum árið 2017.

Komur til sérgreinalækna og á bráðamóttöku Landspítala

Komur til sérgreinalækna

Komur skráðra einstaklinga hjá heilsugæslum á höfuðborgarsvæðinu til sjálfstætt starfandi sérgreinalækna (barnalækna og geðlækna)² voru 66.499 árið 2017 eða að meðaltali 5.686 komur á mánuði. Árið 2016 voru komur til sérgreinalækna skráðra einstaklinga á heilsugæslur höfuðborgarsvæðisins 64.359 og því virðist við fyrstu sýn að það hafi orðið fjölgun á komum til sérgreinalækna. En ef komur til sérfræðilækna eru skoðaðar sem hlutfall af skráðum einstaklingum hjá heilsugæslunni á höfuðborgarsvæðinu hefur orðið 2,8% fækkun koma skráðra einstaklinga til sérgreinalækna frá árinu 2016, sjá töflu 4. Það er í samræmi við þau markmið að efla heilsugæsluna sem fyrsta viðkomustað þeirra sem þurfa á heilbrigðisþjónustu að halda.

Tafla 4. Samanburður milli 2016 og 2017 á heildarkomum skráðra einstaklinga hjá heilsugæslustöðvum höfuðborgarsvæðisins til sérfræðilækna.

	2016	2017	Hlutfallsleg breyting
Heildarfjöldi koma til sérfræðilækna*	64.359	66.499	
Meðalfjöldi skráðra á heilsugæslur höfuðborgarsvæðis	196.551**	208.999	
Komur á skráðan einstakling	0,327	0,318	-2,83%

*Eingöngu eru taldar komur til barnalækna og geðlækna.

** Tekið er meðaltal af skráðum einstaklingum í janúar og desember 2016.

Skoðað var hversu margar tilvísanir voru gefnar út vegna barna hjá heilsugæslunni á höfuðborgarsvæðinu. Þar sem ekki var hægt að skoða þennan þátt sérstaklega fyrir en í lok árs 2017 var eingöngu tekinn út nóvember mánuður 2017. Fjöldi koma til sérfræðilækna með tilvísun var að meðaltali um 43% og er það í samræmi við tölur í skýrslu um greiðsluþátttökukerfið sem gefin var út af SÍ í júní 2018. Flestar komur með tilvísun eru frá heilsugæslunni Höfða og Lágmúla og fæstar eru frá heilsugæslunni Hlíðum. Sjá mynd 5.

Mynd 5. Hlutfall barna sem skráð eru hjá heilsugæslum á höfuðborgarsvæðinu í nóvember 2017, með tilvísun frá heilsugæslu til sérfræðilækna.

Þegar skoðað er hversu hátt hlutfall skráðra einstaklinga sækir þjónustu sérgreinalækna virðist það almennt vera um 2% skráðra einstaklinga á stöð. Ekki er hægt að sjá að mikill munur sé á milli stöðva. Hlutfallið fer frá 1,96% hjá heilsugæslunni Efra-Breiðholti upp í 2,5% hjá heilsugæslunni Miðbæ. Sjá

² Eingöngu voru taldar komur til barnalækna og geðlækna árið 2017. Komur til hjartalækna komu ekki inn í útreikninga í módelið það ár.

töflu 5. Ítrekað skal að í komum til sérfræðilækna eru eingöngu taldar komur til geðlækna og barnalækna. Með breyttu greiðslupáttökukerfi í maí 2017 fengu börn gjaldfrjálsa þjónustu sérgreinalækna ef þau voru með tilvísun frá heimilislækni, þrátt fyrir það virðist vera hlutfallsleg fækkun koma til sérgreinalækna, sbr. tölur í töflu 4.

Tafla 5. Meðalfjöldi koma skráðra einstaklinga á mánuði hjá heilsugæslum á höfuðborgarsvæðinu til sérgreinalækna árið 2017. Hlutfall einstaklinga sem skráðir eru á hverja stöð og fóru til sérgreinalækna 2017.

Heilsugæslustöðin	Fjöldi koma	Fjöldi einstaklinga	Fjöldi koma á einstakling	Hlutfall einstaklinga af fjölda skráðra á stöð
Árbæ	423	334	1,27	2,11%
Efra-Breiðholti	256	211	1,21	1,96%
Efstaleiti	251	195	1,28	2,17%
Fjörður	356	288	1,24	2,52%
Garðabæ	330	258	1,28	2,07%
Glæsibæ	268	209	1,28	2,41%
Grafarvogi	398	318	1,25	2,21%
Hamraborg	271	216	1,26	2,03%
Hlíðum	265	206	1,29	1,99%
Hvammi	233	188	1,24	1,89%
Höfða	202	162	1,25	2,31%
Lágmúla	248	186	1,33	2,06%
Miðbæ	248	195	1,28	1,72%
Mjódd	248	200	1,24	2,05%
Mosfellsumdæmi	252	198	1,27	1,98%
Salahverfi	468	377	1,24	2,39%
Seltjarnarnesi	408	331	1,23	2,02%
Sólvangi	460	368	1,25	2,10%
Urðarhvarfi	104	86	1,20	1,95%
Meðaltal	299	238	1,26	2,10%

Komur á bráðamóttöku (BMT) Landspítala.

Komur á BMT Landspítala voru skráðar 52.588 árið 2017 og er það um 8% fjölgun koma hjá skráðum skjólstæðingum heilsugæslunnar frá því árið 2016. Tæplega tvö prósent skráðra einstaklinga á heilsugæslum höfuðborgarsvæðis leita til bráðamóttöku í hverjum mánuði. Hlutfallslega flestir af skjólstæðingum Höfða sækja þjónustu á BMT (2,21%) en hlutfallslega fæstir af skjólstæðingum Seltjarnarness (1,59%).

Tafla 6. Meðalfjöldi koma skráðra einstaklinga á mánuði hjá heilsugæslum á höfuðborgarsvæðinu á bráðamóttöku árið 2017. Hlutfall einstaklinga af heildarfjölda skráðra sem sótti þjónustu sérgreinalækna.

Heilsugæslustöðin	Fjöldi koma	Fjöldi einstaklinga	Fjöldi koma / einstakling	Hlutfall einstakling af fjölda skráðra á stöð
Árbæ	328	290	1,13	1,84%
Efra-Breiðholti	245	214	1,14	1,98%
Efstaleiti	193	170	1,13	1,89%
Fjörður	263	232	1,13	2,02%
Garðabæ	259	231	1,12	1,85%
Glæsibæ	194	170	1,14	1,97%
Grafarvogi	296	255	1,16	1,77%
Hamraborg	216	191	1,13	1,80%
Hlíðum	208	183	1,14	1,77%
Hvammi	222	198	1,12	1,98%
Höfða	183	155	1,19	2,21%
Lágmúla	199	179	1,11	1,98%
Miðbæ	211	186	1,14	1,64%
Mjódd	223	192	1,16	1,97%
Mosfellsumdæmi	186	165	1,13	1,66%
Salahverfi	308	271	1,14	1,72%
Seltjarnarnesi	294	260	1,13	1,59%
Sólvangi	389	341	1,14	1,95%
Urðarhvarfi	103	90	1,15	2,04%
Meðaltal	238	209	1,14	1,87%

Læknavaktin

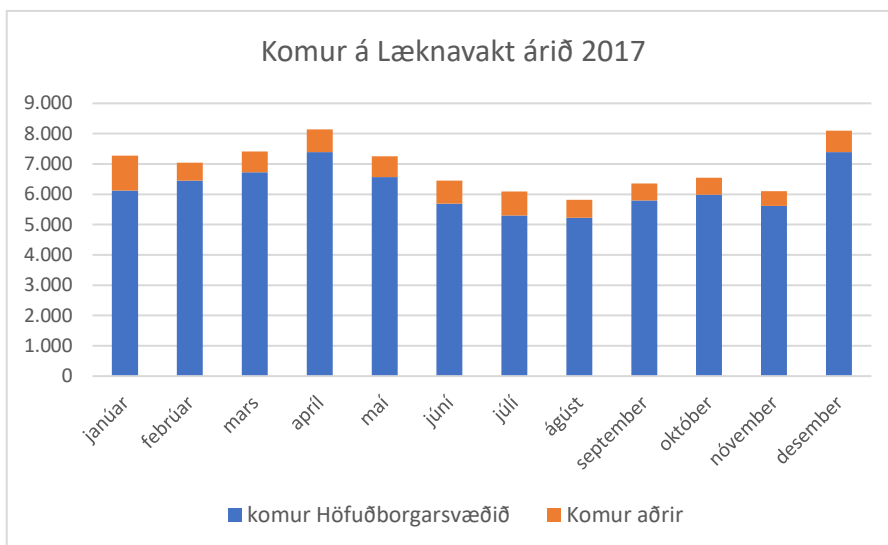
Lágmarksþjónustutími heilsugæslustöðva er frá 9:00 – 17:00. Í kröfulýsingu er gerð krafa um vaktþjónustu til kl. 23.00 alla virka daga og kl. 09.00 til 22.00 um helgar. Flestar stöðvar eru þó með síðdegisvakt eftir 16:00 á daginn til kl. 18:00. Eftir þann tíma er gert ráð fyrir að Læknavaktin sinni þjónustu þeirra sem þurfa á þjónustu heilsugæslulækna að halda samkvæmt samningi milli Sí og Læknavaktarinnar ehf. Því er hluti af fjármagni sem ætlað er til heilsugæslunnar á Höfuðborgarsvæðinu samkvæmt fjárlögum notað til að standa straum af greiðslum til Læknavaktar. Hver heilsugæslustöð greiddi 4.400 kr. til Læknavaktar fyrir hverja komu skjólstæðinga þeirra til Læknavaktar. Það er sama gjald og greitt var ef einstaklingur sótti þjónustu á dagvinnutíma annað en á þá heilsugæslustöð sem hann er skráður hjá.

Alls sóttu rúm 30% einstaklinga sem skráðir eru á heilsugæslur á höfuðborgarsvæðinu þjónustu Læknavaktar árið 2017. Flestar komur eru frá skjólstæðingum heilsugæslunnar Sólvangi enda er það fjölmennasta heilsugæslan á höfuðborgarsvæðinu (7.682 komur frá 7.100 einstaklingum). Yfir 40% skjólstæðinga heilsugæslunnanna í Firði, Hamraborg, Hvammi, Mjódd og Sólvangi sóttu þjónustu Læknavaktar einhvern tíma ársins 2017. Fæstar komur á Læknavakt eru frá skjólstæðingum Urðarhvarfs (11%), Seltjarnarnesi (18%), Höfða (16%) og Mosfellsumdæmi (20%). Komur skráðra einstaklinga á Læknavakt hefur áhrif á greiðslur til heilsugæslustöðva eins og sjá má í kafla um hlutdeild. Almennt fara einstaklingar ekki mikið oft en einu sinni á Læknavakt á ári en þegar allt árið var skoðað kom í ljós að meðalfjöldi koma/einstakling er 1,08 komur/ári..

Tafla 7. Meðalfjöldi koma skráðra einstaklinga á mánuði hjá heilsugæslum á höfuðborgarsvæðinu á Læknavakt 2017. Hlutfall einstaklinga af heildarfjölda skráðra sem sótti þjónustu á Læknavakt.

Heilsugæslur	Fjöldi koma	Fjöldi kennitalna	Fjöldi koma/einstakling	Hlutfall einstaklinga af fjölda skráðra á stöð
Árbæ	414	389	1,06	2,48%
Efra-Breiðholti	377	348	1,08	3,24%
Efstaleiti	235	218	1,07	2,42%
Fjörður	449	416	1,08	3,62%
Garðabæ	415	385	1,08	3,08%
Glæsibæ	277	251	1,10	2,90%
Grafarvogi	439	409	1,07	2,86%
Hamraborg	402	372	1,08	3,51%
Hlíðum	242	228	1,06	2,19%
Hvammi	416	382	1,09	3,84%
Höfða	172	159	1,08	2,28%
Lágmúla	242	225	1,07	2,49%
Miðbæ	215	202	1,06	1,78%
Mjódd	386	354	1,09	3,63%
Mosfellsumdæmi	174	165	1,06	1,65%
Salahverfi	479	450	1,06	2,85%
Seltjarnarnesi	254	239	1,06	1,46%
Sólvangi	640	592	1,08	3,38%
Urðarhvarfi	102	97	1,05	2,19%

Ef allar komur til Læknavaktar eru skoðaðar kemur í ljós að um 90% koma til þeirra er vegna þjónustu við einstaklinga sem skráðir eru á heilsugæslur á höfuðborgarsvæðinu. Flestu komurnar eru í janúar – apríl og síðan aftur í desember, það er þessa dæmigerðu flensumánuði yfir veturinn, sjá mynd 6.

Mynd 6. Komur á Læknavakt eftir mánuðum árið 2017. Undir liðnum „Komur aðrir“, eru bæði komur sjúkratryggðra sem eru skráðir á heilsugæslur utan höfuðborgarsvæðis og komur ósjúkratryggðra.

Alls voru millifærðar rúmar 300 milljónir úr fjármögnunarmódeli frá heilsugæslum á höfuðborgarsvæðinu fyrir þjónustu Læknavaktar. Hæsta greiðslan kemur frá Sólvangi og lægsta greiðslan frá Urðahvarfi sem er í samræmi við notkun þeirra skjólstæðinga á þjónustu Læknavaktarinnar.

Tafla 8. Millifærslur til Læknavaktar frá heilsugæslum á höfuðborgarsvæðinu árið 2017 og meðalgreiðsla á hvern skráðan einstakling

Heilsugæsla	Greitt til Læknavaktar	Meðalfjöldi skráðra 2017	Meðalgreiðsla á skráðan einstakling
Árbæ	21.837.200	15.707	1.390
Efra-Breiðholti	19.888.000	10.746	1.851
Efstaleiti	12.386.000	9.014	1.374
Fjörður	23.685.200	11.485	2.062
Garðabæ	21.885.600	12.494	1.752
Glæsibæ	14.603.600	8.648	1.689
Grafarvogi	23.174.800	14.320	1.618
Hamraborg	21.221.200	10.606	2.001
Hlíðum	12.799.600	10.379	1.233
Hvammi	21.960.400	9.950	2.207
Höfða*	5.288.800	6.996	756
Lágmúla	12.751.200	9.044	1.410
Miðbæ	11.343.200	11.318	1.002
Mjódd	20.372.000	9.768	2.086
Mosfellsumdæmi	9.196.000	9.994	920
Salahverfi	25.273.600	15.772	1.602
Seltjarnarnesi	13.415.600	16.342	821
Sólvangi	33.800.800	17.495	1.932
Urðarhvarfi**	2.235.200	4.408	507
Samtals	327.118.000	214.485	1.525

*Heilsugæslustöðin Höfða hóf störf í júní 2017

** Heilsugæslustöðin Urðarhvarfi hóf störf í ágúst 2017

Hlutdeild veittrar þjónustu

Heilsugæslustöðvar fá greiðslu ef ákveðið hlutfall sóttar þjónustu þeirra skjólstæðinga er á viðkomandi heilsugæslustöð frekar en að skjólstæðingar sækja grunnheilbrigðisþjónustu á aðrar stöðvar, til tiltekinna sérgreinalækna eða á bráðamóttöku (BMT). Það er því hagur hverrar stöðvar að veita góða þjónustu svo hún sé að jafnaði fyrsti viðkomustaður skjólstæðingsins þegar hann þarf á heilbrigðisþjónustu að halda.

Grunnheilbrigðisþjónusta er skilgreind sem komur í eftirtalin úrræði:

- á heilsugæslustöð (eigin stöð og aðrar stöðvar), til sjálfstætt starfandi heimilislækna eða á Læknavakt.
- á BMT Landspítala.
- til barnalækna sem starfa utan stofnana og skv. samningi við SÍ.
- til geðlækna sem starfa utan stofnana og skv. samningi við SÍ.

Allar komur einstaklinga í skilgreinda grunnheilbrigðisþjónustu, sbr. hér að ofan, eru teknar saman og reiknað hversu hátt hlutfall komur á eigin stöð eru af heildarfjölda koma.

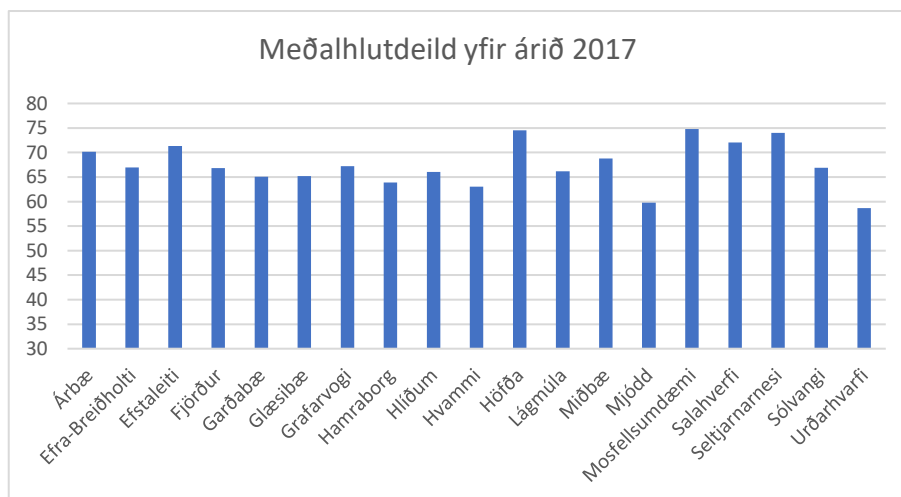
Hlutdeild veittrar þjónustu = $\frac{\text{Komur á skráða heilsugæslustöð}}{(\text{komur á skráða heilsugæslu} + \text{aðrar heilsugæslur} + \text{BMT} + \text{komur til barna- geð- og hjartalækna})}$

Greiddar voru 5,3 kr. fyrir hvert prósentustig umfram 50% í hlutdeild en að hámarki 80%. Upphæð á prósentustig (einingaverðið) og umframprósentustigið eru síðan margfölduð með kostnaðarvegnum fjölda skráðra á stöð.

Greitt fyrir hlutdeild = (Umfram hlutdeild) x (5,3 kr.) x (Kostnaðarveginn fjöldi á stöð)

Alls voru ætluð 2,9% af heildarfjármagni í greiðslur fyrir hlutdeild. Fimm stöðvar voru að meðaltali með yfir 70% hlutdeild árið 2017. Allar stöðvar náðu vel yfir 50% hlutdeild (sjá mynd 7).

Hæstu greiðslur vegna hlutdeildar fóru til Seltjarnarness (25 m.kr) og Salahverfis (21 m.kr) enda er hlutdeild þeirra vel yfir 70% að meðaltali. Til að átta sig á hvað hlutdeild skiptir miklu máli varðandi greiðslur til heilsugæslustöðva má benda á að Sólvangur sem er fjölmennari stöð en Salahverfi og Seltjarnarnes er með lægri hlutdeild en þær stöðvar (66,86% hlutdeild) Greiðsla til hennar er því umtalsvert lægri (17 m.kr.) og munar þar mestu um fleiri komur þeirra skjólstæðinga til Læknavaktar (sjá töflu 7 og 8).

Mynd 7. Meðalhlutdeild í mánuði yfir allt árið 2017 eftir heilsugæslustöð

Seinni part árs 2017, eftir að breytt greiðsluþátttökukerfi fyrir heilbrigðisþjónustu tók gildi, var ákveðið að taka tillit til þess í útreikningum á hlutdeild ef einstaklingur leitaði til sérgreinalækna með tilvísun. Þær komur til sérgreinalækna töldu þá ekki inn í útreikninga á hlutdeild. Tilvísunarkerfið á eingöngu við um börn sem fara til sérgreinalækna. Líklega hefur sú ákvörðun, samhliða auknu aðgengi að þjónustu heilsugæslunnar, haft áhrif á að hlutdeild hækkaði að meðaltali um 4,3% frá byrjun árs og fram undir lok árs 2017. Hlutfallslega varð mest hækkun hjá heilsugæslunni í Miðbæ (11,0%), Hvammi (10,0%), Sólvangi (9,9%) og Hamraborg (9,8). sjá töflu 9.

Tafla 9. Hlutdeild eftir heilsugæslustöðvum. Samanburður á janúar og nóvember 2017 (desember ekki hentugur samanburðarmánuður vegna fjölda frídaga).

Hlutdeild	Jan 2017	Nóvember 2017	Breyting	Breyting í %
Árbæ	72,120	73,632	1,511	2,1%
Efra-Breiðholti	68,706	71,166	2,460	3,6%
Efstaleiti	71,761	75,972	4,210	5,9%
Fjörður	66,794	71,815	5,021	7,5%
Garðabæ	64,717	68,992	4,274	6,6%
Glæsibæ	65,960	68,231	2,270	3,4%
Grafarvogi	69,064	68,621	-0,443	-0,6%
Hamraborg	62,973	69,128	6,155	9,8%
Hlíðum	64,608	70,439	5,831	9,0%
Hvammi	61,050	67,125	6,075	10,0%
Höfða	-	77,518	77,518	-
Lágmúla	69,422	69,135	-0,287	-0,4%
Miðbæ	67,390	74,804	7,413	11,0%
Mjódd	60,749	64,718	3,968	6,5%
Mosfellsumdæmi	78,583	78,407	-0,176	-0,2%
Salahverfi	75,480	74,313	-1,167	-1,5%
Seltjarnarnesi	76,311	76,927	0,616	0,8%
Sólvangi	64,143	70,503	6,361	9,9%
Urðarhvarfi	-	60,500	60,500	-
Meðaltal	68,225	71,155	2,930	4,3%

Kostnaðar- og þarfavísitala

Kostnaðarvísitala (KVT)

Eins og fram hefur komið þá á fjármagn til heilsugæslustöðva að endurspegla þann skjólstæðingahóp sem hún sinnir. Þeir einstaklingar sem sækja þjónustu heilsugæslunnar mest eru ung börn, aldraðir og konur á barneignaraldri (meðgöngueftirlit). Þar af leiðandi vega þessir hópar þyngst þegar reiknað er fjármagn til heilsugæslunnar. Heilsugæslan fær því ekki eingöngu greitt í samræmi við fjölda skjólstæðinga sem skráður er á stöð heldur einnig eftir því hvernig hópurinn sem hún sinnir er samsettur. Ef margir aldraðir eða börn eru skráð á heilsugæslustöð má búast við því að sá hópur þurfi meiri þjónustu en almenningur á aldrinum 18 – 67 ára og greiðslur til heilsugæslunnar eiga að taka mið af því.

KVT er notuð til að endurspegla aldursdreifingu þess aldurshóps sem skráður er á stöð. Meðaleinstaklingur fær þyngdina 1, 00. Sá hópur sem vegur þyngst í kostnaðarvísitölu eru einstaklingar 65 ára og eldri og síðan ung börn að fjögurra ára aldri. Heilsugæslustöðvar sem eru með hlutfallslega fleiri einstaklinga yfir 65 ára aldri og ung börn fá því gildi sem er hærra en 1. Þær stöðvar sem eru með hlutfallslega fleiri einstaklinga á miðjum aldri fá gildi sem er lægra en 1. Þegar búið er að finna kostnaðarvísitöluna er hún stöðluð miðað við heildarfjölda og margfölduð með fjölda skráðra á stöð til að finna staðlaðan kostnaðarveginn fjölda fyrir hverja stöð.

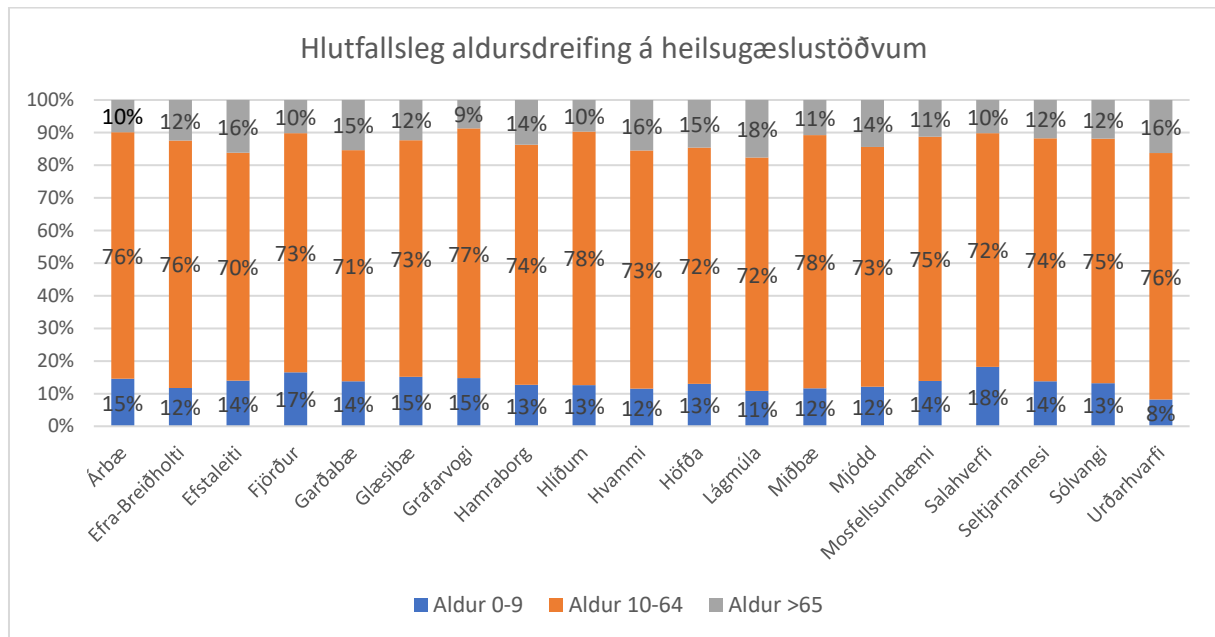
Tafla 10. KVT, kostnaðarveginn fjöldi skráðra á stöð og greitt samkvæmt KVT í desember 2017.

Heilsugæslustöðin	Fjöldi skráðra á stöð	KVT	Kostnaðarveginn fjöldi	Greitt v. KVT
Árbæ	14.666	0,94	13.855	14.808.723 kr.
Efra-Breiðholti	10.415	0,97	10.108	10.803.633 kr.
Efstaleiti	9.135	1,15	10.540	11.266.332 kr.
Fjörður	11.726	1,01	11.895	12.714.199 kr.
Garðabæ	12.344	1,04	12.853	13.737.874 kr.
Glæsibæ	8.759	1,06	9.295	9.935.251 kr.
Grafarvogi	13.264	0,97	12.845	13.729.609 kr.
Hamraborg	10.600	1,05	11.155	11.923.704 kr.
Hlíðum	10.468	0,99	10.360	11.073.952 kr.
Hvammi	9.831	1,05	10.349	11.061.670 kr.
Höfða	8.969	0,99	8.841	9.450.013 kr.
Lágmúla	9.140	1,10	10.039	10.730.031 kr.
Miðbæ	11.463	0,97	11.074	11.836.214 kr.
Mjódd	9.758	1,02	9.942	10.626.858 kr.
Mosfellsumdæmi	9.849	0,93	9.110	9.737.869 kr.
Salahverfi	15.826	0,96	15.232	16.281.477 kr.
Seltjarnarnesi	16.043	1,00	16.014	17.116.583 kr.
Sólvangi	17.638	0,95	16.759	17.913.511 kr.
Urðarhvarfi	4.763	0,92	4.391	4.693.364 kr.
Alls	214.657		214.657	229.440.867 kr.

Staðlaður kostnaðarveginn fjöldi er notaður til að skipta fjármagni hlutfallslega milli stöðva. Rúmlega 40% af fjármagni sem fer til heilsugæslunnar er greitt til stöðva samkvæmt kostnaðarvísitölu. Í töflu 10 sést hvaða áhrif kostnaðarvísitala hefur á greiðslur til heilsugæslustöðva. Stöðvar með svipaðan fjölda skjólstæðinga eins og t.d. Hamraborg og Hlíðar eru með ólíka kostnaðarvísitölu og því munar tæplega 800 manns á kostnaðarvegnum fjölda þó svo að eingöngu muni 132 á skráðum einstaklingum. Það endurspeglast síðan í greiðslu til stöðvanna vegna kostnaðarvísitölu, Hamraborg fékk greiddar tæpar 12 milljónir vegna kostnaðarvísitölu í desember 2017 en Hlíðar rétt um 11 milljónir.

Á mynd 8 má sjá skiptingu skráðra eftir aldursflokkum á heilsugæslustöðvum í lok árs 2017. Heilsugæslan í Lágmúla er með hlutfallslega flesta aldraða skráða hjá sér (18%). Heilsugæslan Efstaleiti, Hvammi og Urðahvarfi eru einnig með hátt hlutfall aldraðra (16%). Urðahvarf er með lægsta hlutfallið af yngsta aldurshópnum (8%) sem skýrir e.t.v. af hverju þeirra kostnaðarvísitala er lægri en hjá Hvammi og Efstaleiti. Flestir í yngsta aldurshópnum eru hjá Firði (17%) og Salahverfi (18%)

Kostnaðarvísitalan er hæst hjá heilsugæslunni Efstaleiti (1,15) og Lágmúla (1,1) en eins og fram kom hér að ofan eru báðar þessar stöðvar með frekar hátt hlutfall aldraðra skráða á sína stöð sem endurspeglast í kostnaðarvísitölu. Kostnaðarvísitalan er lægst hjá Urðahvarfi (0,92) og Mosfellsumdæmi (0,93) Sjá töflu 8.

Mynd 8. Hlutfallsleg aldursdreifing á heilsugæslustöðvum í lok árs 2017.

Þarfavísitala

Þarfavísitala á að endurspeglar áætlað umfang þjónustu sem rekja má til sjúkdómsbyrði skráðra einstaklinga. Þannig er gert ráð fyrir að einstaklingar sem eru með langvinna sjúkdóma þurfi meiri þjónustu heilsugæslunnar en aðrir og greiðslur til stöðva vegna þarfavísitölu endurspeglar þá þörf. Þannig eiga þær heilsugæslur sem eru með hlutfallslega fleiri skjólstæðinga með langvinna sjúkdóma að fá hæstu greiðslurnar vegna þarfavísitölu. Þarfavísitala tekur mið af sjúkdómsgreiningum (ICD-10) hjá skráðum einstaklingum heilsugæslustöðva. Einungis er tekið mið af sjúkdómsgreiningum í staðfestum samskiptum heilbrigðisstarfsmanna. Rúmlega 40% af fjármagni sem fer til heilsugæslunnar er greitt til stöðva samkvæmt þarfavísitölu. Á sambærilegan hátt og við kostnaðarvísitölu er reiknaður út staðlaður þarfaveginn fjöldi samkvæmt þarfavísitölu og fjármagni til heilsugæslustöðva dreift

hlutfallslega í samræmi við þarfavegin fjölda. Stöðvar eins og Efra-Breiðholt og Hlíðar eru með svipaðan fjölda skráðra skjólstaðinga en ólíka þarfavísitölu og því munar tæplega 1.400 á þarfavegnum fjölda. Þetta hefur bein áhrif á greiðslur til stöðvar vegna þarfavísitölu. Efra-Breiðholt fékk greiddar rúmar 12 m.kr. vegna þarfavísitölu í desember 2017 en Hlíðar fengu um 10,6 m.kr.

Tafla 11. Fjöldi skráðra, þarfavísitala og staðlaður þarfavegin fjöldi í desember 2017

Heilsugæslustöðin	Fjöldi skráðra á stöð	Stöðluð þarfavísitala	Staðlaður þarfavegin fjöldi	Greitt fyrir þarfavísitölu
Árbæ	14.666	0,99	14.492	15.490.094 kr.
Efra-Breiðholti	10.415	1,09	11.386	12.170.177 kr.
Efstaleiti	9.135	1,09	9.926	10.609.624 kr.
Fjörður	11.726	1,05	12.318	13.166.366 kr.
Garðabæ	12.344	1,09	13.399	14.321.817 kr.
Glæsibæ	8.759	0,96	8.374	8.950.735 kr.
Grafarvogi	13.264	0,91	12.088	12.920.525 kr.
Hamraborg	10.600	0,91	9.601	10.262.241 kr.
Hlíðum	10.468	0,96	10.008	10.697.271 kr.
Hvammi	9.831	1,06	10.392	11.107.718 kr.
Höfða	8.969	1,48	13.230	14.141.177 kr.
Lágmúla	9.140	1,02	9.334	9.976.852 kr.
Miðbæ	11.463	0,95	10.928	11.680.634 kr.
Mjódd	9.758	0,90	8.741	9.343.011 kr.
Mosfellsumdæmi	9.849	0,93	9.139	9.768.422 kr.
Salahverfi	15.826	0,94	14.830	15.851.373 kr.
Seltjarnarnesi	16.043	0,95	15.230	16.278.921 kr.
Sólvangi	17.638	0,97	17.178	18.361.084 kr.
Urðarhvarfi	4.763	0,85	4.063	4.342.827 kr.
Alls	214.657		214.657	229.440.869 kr.

Við opnun tveggja nýrra stöðva árið 2017 varð nokkur tilflutningur á skjólstaðingum heilsugæslunnar yfir á nýjar stöðvar. Þessi tilflutningur sést á breytingum á þarfavísitölu milli ára (sjá töflu 12) en hún lækkar hjá þeim stöðvum þar sem fækkun skjólstaðinga var mest yfir á nýjar stöðvar. Þar sem skráning sjúkdómsgreininga í staðfestum samskiptum er lyklatríði þess að fá rétt skráða þarfavísitölu hefur bætt skráning heilsugæslunnar líklega einnig haft áhrif á breytta þarfavísitölu. Það endurspeglast meðal annars í hækkun á milli ára sbr. töflu 12. Þarfavísitalan hækkaði mest á heilsugæslustöðvunum í Efstaleiti (13,8%), Glæsibæ (11,1%) og Garðabæ (9,4%) en lækkaði aftur á móti mest í Mosfellsumdæmi (-15,3%) og í Efra-Breiðholti (-9,5%).

Áberandi er hversu há þarfavísitala er hjá nýrri stöð Höfða, en ein skýring sem gefin hefur verið á þessari háu tölu er sú að einstaklingar með langvinna sjúkdóma sem vega þungt í þarfavísitölu hafi frekar flutt sig með sínum lækni yfir á nýja stöð fremur en skjólstaðingar sem minna þurfa á lækniþjónustu að halda.

Tafla 12. Þarfavísitala heilsugæslustöðva á höfuðborgarsvæðinu í desember 2016 og 2017.

Þarfavísitala	Desember 2016	Desember 2017	Breyting	Breyting í %
Árbær	1,04	0,99	-0,06	-5,4%
Efra-Breiðholt	1,21	1,09	-0,11	-9,5%
Efstaleiti	0,95	1,09	0,13	13,8%
Fjörður	1,00	1,05	0,05	5,1%
Garðabær	0,99	1,09	0,09	9,4%
Glæsibær	0,86	0,96	0,10	11,1%
Grafarvogur	0,93	0,91	-0,01	-1,6%
Hamraborg	0,97	0,91	-0,06	-6,3%
Hlíðar	0,92	0,96	0,03	3,6%
Hvammur	1,17	1,06	-0,11	-9,8%
Miðbær	0,92	0,95	0,03	3,7%
Mjódd	0,95	0,90	-0,05	-5,7%
Mosfellsumdæmi	1,10	0,93	-0,17	-15,3%
Seltjarnarnes	1,01	0,95	-0,06	-6,3%
Sólvangur	0,97	0,97	0,00	0,3%
Lágmúli	1,05	1,02	-0,03	-2,5%
Salahverfi	0,96	0,94	-0,03	-2,7%
Höfða		1,48		
Urðarhvarfi		0,85		

Átaksverkefni.

Einn þáttur í fjármögnunarlíkaninu var að greiða sérstaklega fyrir mikilvæg átaksverkefni. Fyrsta átaksverkefnið var að greiða sérstaklega fyrir að innleiða Heilsuveru hjá heilsugæslustöðvum, sem gefur skráðum einstaklingum möguleika á tímabókunum, lyfjaendurnýjunum og fyrirspurnum hjá sinni heilsugæslustöð. Eitt prósent af fjármagni fór í þennan þátt. Allar heilsugæslustöðvar á höfuðborgarsvæðinu buðu upp á tímabókanir og lyfjaendurnýjun í gegnum Heilsuveru í lok árs 2017. Fjórar heilsugæslur voru ekki búnar að opna fyrir möguleika á fyrirspurnum í gegnum Heilsuveru þ.e. heilsugæslan Garðabæ, Hlíðum, Hvammi og Salahverfi. Alls voru greiddar tæpar 53 m.kr. vegna þessa þáttar, hæstu greiðslur fóru til Sólvangs, Seltjarnarness og Árbæjar í samræmi við fjölda skráðra á þeim stöðvum. Sjá nánari sundurliðun í töflu 16.

Gæðaviðmið

Gæðaviðmið eiga að stuðla að betri þjónustu við skjólstæðinga og einnig ætti almenningur út frá skráningu gæðaviðmiða að geta séð hvernig hver heilsugæslustöð sinnir þjónustu við ákveðna sjúklingahópa. Gæðaviðmiðin beinast helst að þáttum sem tengjast lýðheilsu. Mest áhersla er lögð á skráningu þátta sem eru áhættuþættir í tengslum við ákveðnar sjúkdómsgreiningar eins og hjarta- og æðasjúkdóma, langvinna lungnasjúkdóma og sykursýki. Greitt var sérstaklega fyrir átta skilgreind gæðaviðmið og alls voru greiddar rúmar 85 m.kr. vegna gæðaviðmiða árið 2017. Áætlað var að 3.8% af fjármagni færi í greiðslur vegna gæðaviðmiða en raunin varð sú að innan við 2% var deilt út til heilsugæslustöðvanna vegna þeirra. Í ljós kom að sum gæðaviðmiða voru e.t.v. með of háum skilyrðum til að hægt væri að ná þeim á þessum fyrsta ári breyttrar fjármögnunar. Til að úthluta öllu fjármagni sem ætlað var til gæðaviðmiða var því farin sú leið að dreifa fjármagni sem ekki hafði verið úthlutað

vegna gæðaviðmiða með svokölluðum „Uppgjörslíð“. Því fjármagni var dreift í samræmi við fjölda skráðra samkvæmt kostnaðarvísitölu á hverri heilsugæslustöð. Í fjármögnunarlíkani fyrir 2018 voru gerðar breytingar í samræmi við þessa reynslu til að stærri hluti af því fjármagni sem ætlað er til gæðaviðmiða dreifðist til heilsugæslustöðva.

Yfirferð lyfjalista hjá öldruðum.

Eitt gæðaviðmið er yfirferð lyfjalista. Mikilvægt er að hafa umsjón með lyfjanotkun einstaklinga með langvinna sjúkdóma og því voru greiddar 8.770 kr. fyrir yfirferð lyfjalista hjá einstaklingum eldri en 70 ára sem eru með hjarta og æðasjúkdóma, sykursýki eða COPD, þó ekki oftast en einu sinni á ári fyrir hvern einstakling. Alls voru greiddar rúmar 47 m.kr. vegna þessa þáttar. Hæstu greiðslurnar fóru til Sólvangs (4,9 m.kr.) og Efstaleitis (4 m.kr.) Alls var farið yfir lyfjalista hjá 31% einstaklinga eldri en 70 ára, en þess ber að geta að alls ekki allir aldraðir falla undir að vera í áhættuhóp sem kallar á reglubundna yfirferð lyfjalista.

Tafla 13. Fjöldi yfirfarinna lyfjalista árið 2017.

Heilsugæsla	Fjöldi skráðra eldri en 70 ára í des 2017	Fjöldi yfirfarinna lyfjalista 2017
Árbær	851	351
Efra Breiðholt	816	418
Efstaleiti	1.056	464
Fjörður	799	207
Garðabær	1.311	299
Glæsibær	752	138
Grafarvogur	737	240
Hamraborg	974	259
Hlíðar	629	111
Hvammur	1.053	150
Höfði*	801	223
Lágmúli	1.063	407
Miðbær	761	359
Mjódd	923	305
Mosfellsumdæmi	718	177
Salahverfi	1.052	292
Seltjarnarnes	1.196	338
Sólvangur	1.342	562
Urðahvarf**	492	88
Samtals	17.326	5.388

*Heilsugæslan Höfða opnaði í júní 2017 og þegar horft er til 12 mánaða er búið að fara yfir lyfjalista hjá 246 af þeirra skjólstæðingum.

**Heilsugæslan Urðahvarfi opnaði í ágúst 2017 og þegar horft er til 12 mánaða er búið að fara yfir lyfjalista hjá 321 af þeirra skjólstæðingum.

Önnur gæðaviðmið.

1. Notkun breiðvirkra sýklalyfja sé undir 10% af ávísuðum sýklalyfjum vegna þvagfærasýkinga kvenna.
2. Bólusetning gegn influensu hjá eldri en 60 ára og einstaklingum í áhættuhópum.
3. Blóðþrýstingur (BP) skráður hjá áhættuhópum á a.m.k. 15 mánaða fresti
4. Reykingar skráðar hjá áhættuhópum á a.m.k. 15 mánaða fresti

5. Líkamsþyngdarstuðull (BMI) skráður hjá áhættuhópum á a.m.k. 15 mánaða fresti.
6. HbA1c skráð hjá sykursjúkum – ákveðið var að fresta framkvæmd á þessu gæðaviðmiði um sinn vegna tæknilegra erfiðleika við framkvæmd þess.
7. Öndunarmælingar framkvæmdar hjá einstaklingum með langvinna lungnateppu (COPD).

Heilsugæslustöðvar fá greiðslu ef þeim tekst að halda ávísun breiðvirkra sýklalyfja innan við 10% af öllum ávísuðum sýklalyfjum vegna þvagfærasýkinga kvenna. Þessi lyf á ekki að nota nema brýna nauðsyn beri til og eiga þau sjaldnast við vegna þvagfærasýkinga hjá konum. Að meðaltali er notkun þessara sýklalyfja 8,46% af öllum ávísuðum sýklalyfjum yfir árið í þessum tilvikum. Þó nokkrar sveiflur geta verið milli mánaða á notkun þessara lyfja hjá heilsugæslum og geta margir utanaðkomandi þættir haft þar áhrif eins og t.d. skortur á markaði af ákveðnum tegundum sýklalyfja og óþol viðkomandi skjólstæðings gagnvart ákveðnum tegundum sýklalyfja.

Tafla 14. Gæðaviðmið 1 - Ávísun á breiðvirk sýklalyf vegna þvagfærasýkinga kvenna sé undir 10% af öllum ávísuðum sýklalyfjum vegna þvagfærasýkinga. Meðaltalstölur fyrir árið 2017.

Heilsugæslustöð	Ávísun breiðvirkra sýklalyfja gegn þvagfærasýkingum kvenna
Árbæ	8,11%
Efra-Breiðholti	8,10%
Efstaleiti	7,85%
Fjörður	10,19%
Garðabæ	8,35%
Glæsibæ	8,52%
Grafarvogi	3,31%
Hamraborg	4,27%
Hlíðum	7,68%
Hvammi	9,64%
Höfða	7,35%
Lágmúla	7,45%
Miðbæ	10,91%
Mjódd	7,80%
Mosfellsumdæmi	9,33%
Salahverfi	10,66%
Seltjarnarnesi	9,09%
Sólvangi	7,40%
Urðarhvarfi	14,72%
Meðaltal	8,46%

Vegna gæðaviðmiða nr. 2 – 6 þurftu heilsugæslustöðvar að ná alla vega 50% skráningu til að fá greiðslu vegna gæðaviðmiðs. Þau markmið náðust vegna skráninga á blóðþrýstingi og hjá 11 heilsugæslustöðvum af 19 vegna bólusetninga gegn infúensu hjá skjólstæðingum í áhættuhópum. Ekki náðist viðunandi skráning vegna gæðaviðmiða nr. 4 og 5 og gæðaviðmið nr. 6 var sett á bið vegna tæknilegra örðuleika í framkvæmd þess. Greitt var fyrir gæðaviðmið nr. 7 í samræmi við fjölda mælinga á hverjum stað og hlutfall skráðra. Greinilegt er að átak þarf að gera í skráningu reykinga og líkamsþyngdarstuðuls, sérstaklega í ljósi þess hve mikilvægir mælikvarðar þetta eru á lýðheilsu og áhættuþætti fyrir sjúkdómum.

Tafla 15 . Staða skráninga á gæðaviðmiðum 2 - 7 í nóvember 2017.*

Heilsugæsla	Viðmið 2 Inflúensu- bólusetni ngar	Viðmið 3 Skráður BP	Viðmið 4 Skráðar reykingar	Viðmið 5 Skráð BMI	Viðmið 6 HbA1c skráð	Viðmið 7 Öndunarmælingar hjá sjúklingum með COPD
Árbæ	45,8%	65,4%	8,2%	27,6%	7,4%	28,4%
Efra-Breiðholti	48,5%	65,7%	4,5%	29,5%	52,7%	32,8%
Efstaleiti	56,6%	78,4%	3,7%	22,3%	11,7%	35,3%
Fjörður	49,0%	60,4%	9,4%	15,1%	6,3%	16,3%
Garðabæ	51,8%	63,2%	5,6%	8,7%	0,0%	2,2%
Glæsibæ	53,5%	60,8%	2,2%	13,6%	27,8%	7,0%
Grafarvogi	47,6%	68,7%	8,1%	17,5%	12,7%	30,7%
Hamraborg	53,4%	70,7%	3,7%	16,8%	15,2%	14,4%
Hlíðum	48,0%	67,1%	0,7%	16,7%	5,2%	11,9%
Hvammi	56,3%	60,0%	2,4%	13,0%	31,8%	12,9%
Höfða	50,6%	70,0%	5,4%	22,9%	12,2%	23,6%
Lágmúla	55,8%	47,3%	2,0%	11,3%	1,4%	12,2%
Miðbæ	46,6%	67,2%	2,7%	17,0%	17,3%	14,8%
Mjódd	53,9%	66,6%	2,6%	26,2%	3,2%	12,8%
Mosfellsumdæmi	44,9%	54,8%	3,0%	16,3%	0,0%	8,8%
Salahverfi	52,6%	60,8%	2,5%	11,6%	0,3%	15,6%
Seltjarnarnesi	54,1%	71,6%	0,2%	14,2%	28,3%	15,0%
Sólvangi	47,9%	64,8%	5,7%	16,5%	7,5%	17,7%
Urðarhvarfi	50,5%	58,3%	4,3%	35,3%	0,0%	20,8%
Meðaltal	50,92%	64,31%	4,05%	18,53%	12,68%	17,54%

*Ákveðið var að sýna nóvember 2017 þar sem sá mánuður þótti meira lýsandi fyrir skráningu gæðaviðmiða en desember vegna fjölda frídaga í desember

Greiðslur samkvæmt öðrum dreifireglum.

Samkvæmt fjármögnunarlíkani er greitt sérstaklega fyrir skólahjúkrun, túlkapjónustu og sálfræðipjónustu sem stöðvarnar veita. Alls var 7,8% af fjármagni veitt til þessar þátta.

Skólahjúkrun (5,3%): Greitt var fyrir skólahjúkrun í grunnskólum miðað við fjölda skólabarna í upphafi hvers skólaárs. Greiðslan var 12.590 kr. fyrir hvert skólabarn. Samtals var greitt fyrir skólahjúkrun árið 2018 rúmar 350 m.kr. Mest var greitt til heilsugæslunnar Árbæ (33,7 m.kr.). Heilsugæslustöðin Höfða og heilsugæslustöðin Urðarhvarfi fá ekki greitt fyrir skólahjúkrun þar sem þeir grunnskólar sem staðsettir eru á upptökusvæði þeirra fá áfram þjónustu frá sömu heilsugæslustöðvum og áður samkvæmt gildandi samningi.

Túlkapjónusta (0,3%): Greiðslur vegna túlkapjónustu byggja á áætlaðri þörf fyrir þessa þjónustu. Áætlunin tekur mið af fjölda nýrra íbúa á Íslandi og/eða íbúa sem fæddir eru erlendis og skráðir á heilsugæslustöð. Fjármagn vegna þessa þáttar var talið vanáætlað og var það því aukið í 0,5% af heildarfjármagni fyrir árið 2018. Heildargreiðslur vegna túlkapjónustu árið 2017 voru tæpar 23 m.kr. Hæsta greiðslan fór til heilsugæslunnar Efra Breiðholti rúmar 2,5 m.kr.

Sálfræðipjónusta (2,2%): Fjármagn vegna þessa þáttar var aukið frá kröfulýsingu 2016 í samræmi við þá stefnu stjórnvalda að auka framboð á sálfræðipjónustu á heilsugæslustöðvum. Fyrir árið 2018 var

Þetta fjármagn aukið enn frekar og fór í 2,9% af heildarfjármagni. Samtals var greitt fyrir sálfræðipjónustu árið 2017 rúmar 143 m.kr. Mest var greitt til heilsugæslunnar Sólvangi í samræmi við fjölda skráðra.

Sjá má frekari upplýsingar um greiðslur vegna þessa þátta til heilsugæslustöðva í töflu 16.

Félagsþarfavísitala

Við dreifingu fjármagns er tekið tillit til lýðfræðilegra þátta þeirra einstaklinga sem skráðir eru á stöð. Sjö lýðfræðilegar breytur eru notaðar og eru þær fengnar hjá Hagstofu Íslands. Hver breyta hefur ákveðna vigt og er fjöldi skráðra einstaklinga sem fellur undir hverja breytu margfaldaður með vigt breytunnar. Margfeldi allra breytanna er lagt saman og deilt í útkomuna með fjölda skráðra einstaklinga til að fá fram félagsþarfavísitölu stöðvarinnar. Greiddar voru 150 kr. fyrir hvert stig félagsþarfavísitölu yfir neðsta gildi efsta fjórðungs. Þær stöðvar sem voru með lægri félagsþarfavísitölu fengu ekki greitt vegna þessa þátta. Hlutfall heildarfjármagns sem dreift var með þessum hætti var 0,4%.

Breyta	Vigt
Hlutfall eldri en 65 ára sem búa einir	6,15
Hlutfall barna undir fimm ára	3,23
Hlutfall nýrra íbúa á síðasta ári	4,19
Hlutfall örorkulífeyrisþega	6,15
Hlutfall atvinnulausra	5,13
Hlutfall einstæðra foreldra	4,19
Hlutfall einstaklinga sem fæddir eru erlendis	5,72

Eingöngu fjórar stöðvar fengu greitt vegna þessa þátta, heilsugæslan Efra Breiðholti, Hlíðum, Miðbæ og Mjódd. Alls voru greiddar rúmar 15 m.kr. vegna félagsþarfavísitölu, þar af fékk heilsugæslan Efra Breiðholti tæpar 11 m.kr. Sjá nánar í töflu 16.

Greiðslur til heilsugæslustöðva samkvæmt fjármögnunarlíkani

Fjármagn til heilsugæslustöðva á Höfuðborgarsvæðinu árið 2017 var áætlað rúmir 6,6 milljarðar króna samkvæmt fjárlögum eða tæpar 560 milljónir kr. á mánuði. Ekki er gert ráð fyrir húsnæðiskostnaði inni í þessum greiðslum né kostnaði við miðlæga þjónustu Heilsugæslu Höfuðborgarsvæðis eða greiðslur fyrir heimahjúkrun.

Eins og fram hefur komið í fyrri kafla um Læknavaktina þá eru greiðslur vegna samninga við Læknavaktina að hluta til fjármagnaðar af því fé sem ætlað er til heilsugæslu. Því dregst frá úthlutuðu fjármagni til heilsugæslunnar það fjármagn sem greitt er til Læknavaktar (að meðaltali um 27 milljónir á mánuði). Einnig dragast frá fjármagni áætlaðar sértekjur heilsugæslunnar á hverjum mánuði (um 47 milljónir kr. á mánuði). Til skiptanna samkvæmt líkani eru þá rúmir 5,7 milljarðar króna eða um 480 milljónir á mánuði. Skiptingu á fjármagni til heilsugæslustöðva árið 2017 samkvæmt fjármögnunarlíkani má sjá í töflu 16.

Tafla 16. Greiðslur til Heilsugæslustöðva 2017.

Heilsugæsla	Kostnaðar- vísitala	Parfavísitala	Skóla- hjúkrun	Túlka- þjónusta	Sálfræði- þjónusta	Félagsþarfa- vísitala	Heilsuvera	Hlutdeild	Lyfjayfirferð	Gæðaviðmið	Komu- Reikningar*	Sértekjur	Uppgjörs- liður**	Greitt til stöðvar
Árbæ	196.385.321	206.650.987	33.745.396	1.597.770	10.798.352	0	4.815.989	19.145.242	3.078.270	3.111.505	-11.862.400	-37.392.959	10.668.572	440.742.045
Efra-Breiðholti	136.514.960	162.568.196	10.365.768	2.516.941	7.384.936	10.764.751	3.293.630	11.203.802	3.665.860	1.833.429	-19.786.800	-27.401.257	7.361.631	310.285.847
Efstaleiti	133.512.202	121.379.853	16.463.528	818.228	6.190.102	0	1.838.307	13.822.235	4.069.280	2.556.354	-9.495.200	-21.973.296	7.123.885	276.305.478
Fjörður	150.420.037	156.077.746	27.920.424	1.033.531	7.885.782	0	3.517.005	12.315.839	1.815.390	1.467.383	-23.381.600	-26.391.528	8.028.741	320.708.750
Garðabæ	170.332.918	167.556.954	30.660.852	598.017	8.582.320	0	2.296.592	12.414.892	2.622.230	2.131.078	-19.162.000	-29.932.120	9.141.342	357.243.075
Glæsibæ	122.815.931	105.147.705	12.010.864	1.087.311	5.938.691	0	2.380.374	9.059.654	1.210.260	1.349.804	-16.011.600	-20.819.703	6.590.101	230.759.392
Grafarvogi	177.722.396	176.294.958	27.576.300	1.048.525	9.843.350	0	4.233.388	14.852.854	2.104.800	3.325.000	-20.226.800	-34.218.530	9.581.581	372.137.822
Hamraborg	144.307.215	129.594.617	16.816.044	1.644.845	7.284.188	0	3.248.698	9.733.894	2.271.430	2.366.743	-18.396.400	-26.740.276	7.720.669	279.851.667
Hlíðum	134.985.687	128.423.246	18.700.348	1.674.207	7.127.836	924.522	1.907.378	10.503.550	973.470	1.880.913	-10.590.800	-26.559.660	7.227.230	277.177.927
Hvammí	136.545.265	143.098.642	13.215.304	958.697	6.834.921	0	1.828.998	8.604.899	1.315.500	1.914.820	-24.200.000	-25.093.000	7.322.655	272.346.701
Höfða	52.617.917	80.307.582	0	274.311	2.762.199	0	1.231.926	6.399.675	1.955.710	870.905	-1.733.600	-9.710.662	2.332.859	137.308.822
Lágmúla	129.360.855	122.028.012	14.751.284	871.749	6.210.772	0	1.609.752	10.177.022	3.569.390	1.220.612	-13.569.600	-23.662.021	6.917.611	259.485.438
Miðbæ	141.900.710	138.722.985	13.219.500	1.993.383	7.772.473	1.301.841	2.535.936	12.953.702	3.148.430	1.831.956	-6.855.200	-29.751.688	7.586.546	296.360.574
Mjódd	131.390.489	118.119.548	19.237.520	1.719.860	6.708.868	2.397.205	2.992.110	6.231.785	2.674.850	1.858.316	-20.336.800	-24.604.362	7.042.554	255.431.943
Mosfellsumdæmi	121.928.408	132.284.268	21.940.172	786.367	6.865.002	0	2.232.316	14.631.659	1.552.290	878.731	-4.787.200	-23.584.810	6.544.945	281.272.148
Salahverfi	201.954.132	195.092.923	31.710.016	721.491	10.832.194	0	2.163.516	21.563.184	2.560.840	2.338.068	-22.140.800	-34.811.041	10.831.222	422.815.745
Seltjarnarnesi	217.028.465	210.154.364	25.377.248	1.403.725	11.226.634	0	4.834.879	25.249.226	2.964.260	3.133.440	-11.532.400	-40.189.773	11.680.564	461.330.632
Sólvangi	217.473.250	224.409.451	23.564.288	1.885.615	12.014.798	0	5.358.518	17.817.685	4.928.740	3.620.174	-34.346.400	-42.563.882	11.631.457	445.793.694
Urðarhvarfi	22.094.190	21.378.314	0	165.429	1.236.581	0	551.507	970.696	771.760	303.273	-4.681.600	-4.734.737	894.672	38.950.085
Samtals	2.739.290.348	2.739.290.351	357.274.856	22.800.002	143.499.999	15.388.319	52.870.819	237.651.495	47.252.760	37.992.504	-293.097.200	-510.135.305	146.228.837	5.736.307.785

*Komureikningar sýna samtölu þess sem greitt er fyrir komu annarra en skráðra á stöð og það sem dregið er frá vegna einstaklinga sem sækja þjónustu annað en sína heilsugæslu og þjónustu Læknavektar.

**Uppgjörslíður – vegna þess að nokkurn tíma tók fyrir heilsugæslur að aðlagast breyttum aðstæðum náðist ekki að dreifa í útreikningum öllu fjármagni sem ætlað var til gæðaviðmiða. Til að koma því fjármagni í umferð til heilsugæslustöðvanna var ákveðið að afgangsfjármagni yrði dreift samkvæmt kostnaðarvísitölu til stöðvanna.

Greiðslur á hverja komu er mismunandi eftir stöðvum og greiðsla á hvern skráðan einstakling einnig, sjá töflu 17. Áberandi er hversu lág greiðsla á skráðan einstakling kemur í hlut Urðahvarfs þó svo að greiðsla á hverja komu sé sambærileg við aðrar heilsugæslustöðvar. Það sem þarna getur haft áhrif er hversu lág hlutdeild þeirra er, þetta er ný stöð og enn með tiltölulega fáa einstaklinga skráða.

Fjölmennustu stöðvarnar og sem fá mesta fjármagnið eru Sólvangur og Seltjarnarnes. Það vekur þó athygli að þó svo að fleiri einstaklingar séu skráðir hjá Sólvangi en Seltjarnarnesi, þá eru heildargreiðslur til Seltjarnarness hærrí en til Sólvangs. Þar munar mestu um greiðslur fyrir hlutdeild sem eru mun hærrí til Seltjarnarness en Sólvangs (25 milljónir til Seltjarnarness en tæpar 18 milljónir til Sólvangs), en stöðin á Seltjarnarnesi fær hæstu greiðsluna á ársgrundvelli vegna hlutdeildar. Þetta kemur síðan einnig fram í hversu mikið er dregið af Sólvangi vegna komureikninga miðað við Seltjarnarnes (34 milljónir hjá Sólvangi miðað við 11 milljónir hjá Seltjarnarnesi). Inni í þeim frádrætti eru greiðslur vegna þjónustu Læknavaktar og greiðslur þegar skráðir skjólstaðingar stöðvar sækja þjónustu annað en á sína stöð (sjá töflu 16).

Tafla 17. Heildargreiðslur til heilsugæslustöðva árið 2017 og meðalgreiðslur á hverja komu og hvern skráðan einstakling.

	Heildargreiðsla 2017	Meðalfjöldi skráðra	Fjöldi koma 2017	Greiðsla á komu	Greiðsla á skráðan
Árbæ	440.742.045	15.707	40.157	10.975	28.061
Efra-Breiðholti	310.285.847	10.746	25.476	12.180	28.876
Efstaleiti	276.305.478	9.014	23.675	11.671	30.653
Fjörður	320.708.750	11.485	28.153	11.392	27.925
Garðabæ	357.243.075	12.494	25.586	13.962	28.593
Glæsibæ	230.759.392	8.648	19.262	11.980	26.685
Grafarvogi	372.137.822	14.320	33.798	11.011	25.987
Hamraborg	279.851.667	10.606	22.364	12.513	26.386
Hlíðum	277.177.927	10.379	20.835	13.303	26.706
Hvammi	272.346.701	9.950	22.342	12.190	27.371
Höfða	137.308.822	6.996	15.776	8.704	19.626
Lágmúla	259.485.438	9.044	19.625	13.222	28.691
Miðbæ	296.360.574	11.318	23.889	12.406	26.185
Mjódd	255.431.943	9.768	18.537	13.780	26.150
Mosfellsumdæmi	281.272.148	9.994	25.202	11.161	28.144
Salahverfi	422.815.745	15.772	42.344	9.985	26.808
Seltjarnarnesi	461.330.632	16.342	42.344	10.895	28.230
Sólvangi	445.793.694	17.495	39.207	11.370	25.482
Urðarhvarfi	38.950.085	4.408	3.616	10.772	8.836
	5.736.307.785	214.485	492.188		

*Heilsugæslan Höfða hóf störf í júní 2017 og miða tölur um meðalfjölda skráðra við þann starfstíma

** Heilsugæslan Urðarhvarfi hóf störf í ágúst 2017 og miða tölur um meðalfjölda skráðra við þann starfstíma.

Endurskoðun á fjármögnunarlíkani.

Á árinu 2017 var farið í endurskoðun á nokkrum þáttum í fjármögnunarlíkani. Í ljós kom að greiðslur vegna gæðaviðmiða dreifðust ekki með þeim hætti sem ætlað var og því var skilyrðum fyrir greiðslu vegna gæðaviðmiða breytt lítillega til að fjármagn vegna þeirra þátta dreifðust betur til heilsugæslustöðvanna. Nýju gæðaviðmiði var bætt við sem lýtur að bólusetningum barna, sem er mikilvægur þáttur í heilsuvernd barna. Á árinu 2018 fá heilsugæslustöðvar greiðslu ef 95% fimm ára barna eru fullbólusett.

Bætt var við fjármagni í sálfræðiþjónustu og fjármagn vegna hreyfiseðla, sem greitt hafði verið fyrir utan fjármögnunarlíkans, voru færðir inn í líkanið. Greiðslur vegna hlutdeildar höfðu verið áætlaðar of lágar árið 2017 og var hlutfall fjármagns vegna þess þáttar því hækkað. Hlutfall greiðslna fyrir túlkajónustu var hækkað samkvæmt ábendingum um að eftirspurn eftir þeirri þjónustu væri vaxandi og því full þörf á að auka fjármagn til þess þáttar. Sjá má breytingu á dreifingu fjármagns milli áranna 2017 og 2018 í töflu 18.

Tafla 18. Hlutfallsleg skipting fjármagns sem dreift er samkvæmt fjármögnunarlíkani.

Hlutfallsskipting	2017	2018
Sálfræðiþjónusta	2,2%	2,9%
Túlkajónusta	0,3%	0,5%
Skólahjúkrun	5,3%	5,1%
Hreyfiseðlar		0,6%
	7,8%	9,2%
Félagsþarfaúsitala	0,4%	0,4%
VERA	1,0%	0,9%
Lyfjaafstemming	1,9%	1,0%
Önnur gæðaviðmið	1,9%	2,2%
Hlutdeild	2,9%	3,5%
Aðrir skjólstæðingar	1,9%	1,0%
	10,0%	9,1%
Kostnaðarúsitala	41,1%	40,9%
Þarfaúsitala	41,1%	40,9%
	82,2%	82,2%
Samtals	100,0%	100,0%

Breytt skráning á heilsugæslu

Í árslok 2016 voru allir einstaklingar sem áttu lögheimili á höfuðborgarsvæðinu skráðir með heilsugæslu. Skráðir einstaklingar á heilsugæslustöðvar á höfuðborgarsvæðinu í byrjun árs 2017 voru 204.009. Sú breyting var tekin upp með nýju fjármögnunarmódeli að einstaklingar geta valið þá heilsugæslustöð sem hentar þeim best, en eru ekki bundnir við að vera skráðir á þá stöð sem næst er þeirra heimili. Einstaklingar innan sömu fjölskyldu þurfa ekki allir að vera skráðir hjá sömu heilsugæslustöð heldur geta þeir verið skráðir þar sem best hentar vegna búsetu, vinnu eða skóla.

Sett var upp form í Réttindagátt einstaklinga á heimasíðu Sí www.sjukra.is þar sem einstaklingar gátu breytt sinni heilsugæslustöð á einfaldan hátt. Einnig var hægt að óska eftir því við heilsugæslustöð að skráningu væri breytt. Um 18 þúsund manns nýttu sér þennan möguleika og breyttu skráðri heilsugæslustöð hjá sér árið 2017. Mestu tilfærslurnar milli stöðva tengdust opnun nýrra heilsugæslustöðva en tæplega 6.000 manns færðu skráningar sínar yfir á þessar nýju stöðvar þegar þær opnuðu ásamt því að skjólstæðingar tveggja sjálfstætt starfandi heimilislækna (3.000 manns) fóru með sínum læknum yfir á nýja stöð.

Rúmlega 3.000 manns afskráðu sig frá Heilsugæslustöðinni Árbæ, rúmlega 1.700 manns frá Efra Breiðholti, um 2.500 manns frá Grafarvogi, 1.000 frá Mosfellsbæ og um 1.500 manns frá Seltjarnarnesi yfir á aðrar stöðvar árið 2017. Afskráningar hjá öðrum stöðvum voru mun minni. Þess ber að geta að nokkrir læknar sem störfuðu á þeim stöðvum þar sem mest var um afskráningar færðu sig yfir á þær nýju stöðvar sem opnuðu 2017 og margir þeirra skjólstæðinga færðu sig með þeim yfir á nýja stöð. Enn fremur eru þessar nýju stöðvar í nágrenni þeirra heilsugæslustöðva þar sem mestu breytingar urðu á fjölda skráðra.

Ef eingöngu er horft á hversu margir notuðu Réttindagátt til að breyta sinni skráningu á heilsugæslustöð, þá voru um 4.500 manns sem breyttu skráningu sinni þar. Þessi möguleiki að breyta um heilsugæslustöð virðist því gefast vel og vera nýttur af íbúum höfuðborgarsvæðis.

Flestar nýskráningar voru hjá heilsugæslunni Höfða sem opnaði í júní 2017 (8.381 nýskráningar), og Urðahvarfi (4.428), en þessar tvær stöðvar opnuðu 2017 og tengjast nýskráningar að stórum hluta þeirri opnun. Hjá heilsugæslustöðinni Miðbæ voru 1.500 nýskráningar, Árbæ 1.400 nýskráningar og Seltjarnarnesi 1.300 nýskráningar. Með nýskráningum er átt við skráningar á stöð sem tengjast tilfærslum milli stöðva gerðar af einstakling í Réttindagátt eða heilsugæslustöð, en einnig skráning nýbura, og einstaklinga sem flytja lögheimili til höfuðborgarsvæðis og eru þá sjálfkrafa skráðir á þá stöð sem næst er þeirra lögheimili.

Flestar heilsugæslustöðvar bjóða sínum skjólstæðingum að vera með skráðan ákveðinn heilsugæslulækni. Af rúmlega 200 þúsund skráðum skjólstæðingum heilsugæslunnar á höfuðborgarsvæðinu voru rúmlega 150 þúsund með skráðan lækni í lok árs 2017.

Viðauki 1. Komur skráðra einstaklinga á eigin heilsugæslu, eftir mánuðum árið 2017.

Heilsugæsla	Jan	Feb	Mar	Apr	Maí	Jún	Júl	Ágú	Sep	Okt	Nóv	Des
Árbær	3.500	3.264	3.734	2.856	3.525	2.766	2.027	2.736	2.747	3.196	3.027	2.658
Efra-Breiðholt	2.224	2.125	2.376	1.659	2.179	1.735	1.462	1.723	2.242	2.388	2.088	1.741
Efstaleiti	1.756	1.426	1.908	1.420	2.076	1.865	1.581	1.989	1.922	2.314	2.150	1.650
Fjörður	2.269	2.055	2.563	1.874	2.290	2.003	1.750	2.297	2.453	2.809	2.604	2.172
Garðabær	2.003	1.828	2.153	1.559	1.906	1.742	1.779	1.982	2.324	2.641	2.107	1.871
Glæsibær	1.556	1.427	1.697	1.176	1.753	1.482	1.119	1.491	1.720	1.838	1.658	1.481
Grafarvogur	2.958	2.687	3.403	2.302	3.102	2.695	1.985	2.416	2.536	2.682	2.517	1.896
Hamraborg	1.631	1.629	2.013	1.377	1.866	1.736	1.314	1.618	1.768	2.014	1.966	1.567
Hlíðar	1.559	1.448	1.654	1.284	1.628	1.484	1.315	1.555	1.815	1.955	1.780	1.460
Hvammur	1.768	1.530	1.885	1.220	1.750	1.798	1.560	1.796	1.855	2.198	1.856	1.620
Höfði						1.366	1.224	1.825	2.220	2.636	2.324	2.254
Lágmúli	1.621	1.340	1.575	1.113	1.591	1.488	1.498	1.464	1.735	1.858	1.718	1.359
Miðbær	1.614	1.498	1.736	1.401	1.908	1.728	1.596	1.728	1.824	2.372	2.001	1.727
Mjódd	1.427	1.361	1.532	1.054	1.261	1.300	1.313	1.215	1.762	1.953	1.616	1.328
Mosfellsumdæmi	2.007	1.822	2.314	1.577	2.031	1.869	1.713	1.813	2.141	2.224	2.008	1.831
Salahverfi	3.857	3.343	3.843	2.547	3.393	3.415	2.616	3.066	3.802	4.005	3.486	3.089
Seltjarnarnes	3.289	2.781	3.496	2.538	3.100	3.011	2.488	2.869	3.024	3.693	3.214	2.729
Sólvangur	2.880	2.775	3.454	2.513	3.270	2.991	2.516	3.185	3.657	4.307	3.461	2.982
Urðarhvarf								483	649	723	677	720
Samtals	37.919	34.339	41.336	29.470	38.629	36.474	30.856	37.251	42.196	47.806	42.258	36.135

Viðauki 2. Komur annarra en skráðra á heilsugæslu, eftir mánuðum, árið 2017.

Heilsugæsla	Jan	Feb	Mar	Apr	Maí	Jún	Júl	Ágú	Sep	Okt	Nóv	Des
Árbær	373	322	394	255	306	321	306	322	374	506	326	316
Efra-Breiðholt	153	109	125	69	80	110	104	107	169	232	172	104
Efstaleiti	98	88	155	103	156	106	125	131	139	268	171	78
Fjörður	115	91	131	73	52	59	63	95	79	119	85	52
Garðabær	140	118	125	121	116	140	141	116	168	198	159	149
Glæsibær	70	52	60	57	63	47	46	49	103	145	100	72
Grafarvogur	197	197	288	176	230	194	133	191	254	397	213	149
Hamraborg	158	161	209	135	133	117	126	126	207	214	165	114
Hlíðar	165	134	177	152	157	151	121	151	158	284	135	113
Hvammur	84	96	108	92	196	107	86	105	120	241	164	107
Höfði						176	231	213	272	400	346	289
Lágmúli	128	95	121	87	109	82	114	102	121	141	85	80
Miðbær	242	192	255	177	241	210	188	194	232	364	242	219
Mjódd	129	135	167	101	101	105	89	85	161	159	111	72
Mosfellsumdæmi	144	137	220	121	148	160	125	143	190	167	147	150
Salahverfi	133	116	176	81	166	126	90	106	212	453	109	114
Seltjarnarnes	165	145	190	142	158	188	165	190	211	275	159	129
Sólvangur	87	65	119	62	88	100	60	107	103	218	120	87
Urðarhvarf								52	64	80	91	77
Samtals	2.581	2.253	3.020	2.004	2.500	2.499	2.313	2.585	3.337	4.861	3.100	2.471